

Veiledning om hold av katt

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Denne brosjyren er utarbeidet av Mattilsynet i samarbeid med Norsk Huskattforening og Norske Rasekattklubbers Riksforbund

www.mattilsynet.no

Norsk Huskattforening: www.home.no.net/huskatt
Norske Rasekattklubbers Riksforbund (NRR): www.nrr.no e-post: nrrf@online.no

Til dyreeiere og de som tenker på å bli det

Å holde kjæledyr medfører et stort ansvar. Et dyr er ikke en "bruk og kast" vare, men et levende, følende individ som må behandles med omsorg og respekt for sin egenart. Som dyreeier må du spørre: hva kan jeg gjøre for at dyret får et godt liv, sett med dyrets øyne? Tenk nøye gjennom om et kjæledyr passer inn i ditt daglige liv. Hvis du velger å bli dyreeier har du ansvar for:

...å skaffe deg kunnskap om dyrets behov

Kjæledyr har behov for aktivisering og et levested som er tilpasset arten. Dyreartens levested i naturen gir en pekepinn om hvilke behov kjæledyret ditt har, for eksempel å være sammen med andre dyr av samme art, ha mulighet for å gjemme seg på et trygt sted eller å utforske nye miljøer. Hvis dyret ikke får oppfylt sine naturlige behov vil det føre til dårlig velferd. Dyr som kjeder seg, er ensomme, utrygge eller frustrert på annen måte kan utvikle atferdsforstyrrelser som overdreven aggresjon, urolighet eller slikking/plukking av pels/fjær. Sett deg grundig inn i hvilke behov kjæledyret ditt har ved å lese litteratur om arten.

...å aktivt forebygge sykdom, skade og smerte hos dyret

Som eier har man ansvar for å forebygge sykdom, hindre spredning av eventuell smitte, og begrense dyrets lidelse hvis det blir sykt eller skadet. Dette innebærer å vurdere om veterinær bør konsulteres. Noen ganger kan det forsvarlige være å avlive et lidende dyr fremfor å utsette det for langvarig smertefull behandling. Dette kan veterinæren hjelpe deg å vurdere. Avlivning av kjæledyr skal bare utføres av veterinær eller andre personer som vet hvordan dyret skal avlives momentant, uten å utsettes for lidelse.

Andre ting å tenke over:

Barn og dyr – Ikke alle dyr egner seg for barnefamilier. Barn må lære at dyr skal behandles forsiktig, og at dyr ikke er leker.

Godt naboskap – Kjæledyr kan oppfattes sjenerende av naboer, men et vel fungerende dyrehold medfører sjelden alvorlige konflikter. Vis hensyn.

Ansvarlig avl – Bare friske, velfungerende dyr bør brukes i avl. Ukritisk avl kan føre til genetiske defekter som igjen kan føre til lidelse for dyrene. Velg alltid et friskt og velfungerende dyr som kjæledyr og forebygg uønsket formering. Husk at du som dyreeier har ansvar for at dyrets eventuelle unger får gode hjem.

Hilsen Mattilsynet

Det er store individuelle forskjeller mellom katter og mellom de ulike katterasene. Noen katter er rolige og trenger ikke så mye aktivitet, andre er aktive og krever mye oppmerksomhet.

Kattens atferd og biologi

Tamkatten av i dag deler mye av villkattens fysikk og væremåte. Kattens stemmebruk, kroppsspråk, revirhevdning og paringsatferd er eksempler på dette. I likhet med ville kattedyr, som kan vente tause i timer på et mulig byttedyr eller sove store deler av døgnet, er tamkattens livsstil preget av lange perioder med hvile avbrutt av aktivitet i form av jakt eller lek. Katter er vanligvis sosiale av natur og omgås gjerne andre katter eller mennesker.

Selv om katten fra naturens side ikke samarbeider med andre på samme måte som for eksempel hunder, er det mulig å trene også katter til å gjøre forskjellige ting for å oppnå en belønning. Særlig unge katter er mottakelige for slik trening forutsatt at man er konsekvent og vennlig.

Hva du bør tenke over - før du skaffer deg en katt

Før man skaffer seg en katt er det viktig å stille seg selv noen spørsmål og tenke nøye etter hva man ønsker seg av katteholdet. Katten har blitt sett på som et dyr som klarer seg selv, men dette er ikke riktig. Dersom du velger å skaffe deg en katt, påtar du deg ansvaret for et levende vesen som trenger regelmessig mat, vann, kos og lek. En katt kan gi deg både utgifter og bekymringer, men også mye glede.

Det er store individuelle forskjeller mellom katter og mellom de ulike katterasene. Noen katter er rolige og trenger ikke så mye aktivitet, andre er aktive og krever mye oppmerksomhet.

En katt kan bli over 15 år, og man må også ta med dette i vurderingen før man skaffer seg en katt.

Innekatt eller utekatt?

Det beste for en katt er at den har mulighet til selv å bestemme når den vil være ute og når den vil være inne. Dersom du bor nær en trafikkert vei bør du vurdere å la katten din bli innekatt med muligheter for uteliv på en godt sikret veranda eller en sikret løpegård i tilknytning til huset. Skal man ha en innekatt og man er en del borte på dagtid bør man vurdere å skaffe to eller flere katter, slik at de kan holde hverandre med selskap når du er hjemmefra. Vaksiner og ID-merk katten din før du lar den være ute.

Katten i ferien

Dersom du skal bort, blir syk eller av annen grunn ikke kan ta deg av katten din

Årlig omplasseres eller avlives en stor mengde katter fordi eier eller familiemedlem har utviklet katteallergi. Mye av dette kunne vært unngått hvis man hadde tatt en allergitest før man anskaffet katten.

for en periode, trenger du noen som kan passe den. Den beste løsningen er å la katten bo hjemme med daglig tilsyn av noen som du og katten din kan stole på. Du kan også plassere katten på et kattepensjonat. Dersom du kan ha katten din med til feriestedet bør du frakte den i transportbur eller holde den i bånd/sele for å hindre at den rømmer. Skal dere kjøre bil bør katten på forhånd ha blitt vant til bilkjøring ved korte bilturer. Katten bør holdes innendørs eller i bånd/sele i minimum to uker første gang den er på feriestedet.

Det er mulig å ta med katten på ferie utenlands, men det krever noe forbredelser. Regler inn- og utførsel av katt finner du på www.mattilsynet.no

Allergi

Årlig omplasseres eller avlives en stor mengde katter fordi eier eller familiemedlem har utviklet katteallergi. Mye av dette kunne vært unngått hvis man hadde tatt en allergitest før man anskaffet katten. Det finnes i dag hjelpemidler for den som har blitt allergisk mot katten sin. Kontakt lege og/eller veterinær.

Katt i borettslag og sameier

Etter loven er det i utgangspunktet tillatt med kjæledyr i borettslag/sameier, men noen borettslag/sameier er ikke klar over dette. Sjekk i borettslagets vedtekter og husordensregler om reglene for kattehold. Dersom du behøver hjelp for å få ha katt i borettslag og sameier, kontakt Norsk Huskattforening for nærmere informasjon (<http://home.no.net/huskatt>).

Hvor kan jeg få katt?

Et stort antall katter er hjemløse på grunn av at det fødes flere katter enn det finnes ansvarsfulle katteeiere. Det er mange fordeler ved å få en omplasseringskatt. Det beste er gleden over å gi en katt en ny sjanse til et godt liv. Dersom du skaffer katt gjennom et omplasseringssenter, kan de frivillige ved senteret gi deg opplysninger om kattens mentalitet, eller væremåte, slik at du får en katt som passer din personlighet og livsstil.

Din lokale Dyrebeskyttelsesforening kan hjelpe deg med å få en passende katt/kattunge. Du finner oversikten over lokalforeninger på Dyrebeskyttelsen Norges nettsider (<http://www.dyrebeskyttelsen.no>).

Rasekatter fås kjøpt hos registrerte oppdrettere. De kan treffes på katteutstillinger

Katter som ikke skal brukes i avl bør kastreres/steriliseres for å hindre uønsket formering. Alle katter bør ID-merkes med øretatovering eller microchip.

eller ved å kontakte en rasekattorganisasjon som f.eks. Norske Rasekattklubbers Riksforbund (<http://www.nrr.no>). I motsetning til en huskatt koster en rasekatt som regel flere tusen kroner, men til gjengjeld er det lettere å forutse den voksne kattens utseende og mentalitet når du skaffer deg en kattunge.

Kattunger skal ikke leveres før de er tidligst 12 uker gamle. Frem til denne alderen trenger de å være sammen med mor og søsken for å utvikle seg normalt.

Krav til miljø og nødvendig utstyr

Kattehold innebærer utgifter til utstyr og mat. Alle dyr kan bli syke og trenge tilsyn av veterinær, noe som også medfører utgifter. Katten bør vaksineres årlig. Den bør behandles mot innvollsorm 1-2 ganger årlig hvis den er inne katt og 2-4 ganger årlig hvis den er utekatt.

Katter som ikke skal brukes i avl bør kastreres/steriliseres for å hindre uønsket formering. Alle katter bør ID-merkes med øretatovering eller microchip. Det bør beregnes minst 2000-3000 kr årlig i utgifter når man har katt.

Kattetoalett/sandkasse

Selv om katten din etter hvert får lov til å være ute vil den sette pris på et kattoalett inne. Du kan velge en billig plastbalje eller "luksusmodellen" utstyrt med høytsittende avtakbart lokk med dør. Det finnes mange typer kattesand eller kattlestrø. Kattetoalettet må rengjøres ofte slik at katten ønsker å benytte det. Plasser aldri toalettet i nærheten av kattematen.

Transportbur

Et transportbur er nyttig når katten skal fraktes, f.eks. til veterinær. Dersom katten aksepterer buret som soveplass vil den lettere la seg transportere senere. Innrett buret slik at det blir godt å ligge i. Sett buret på en lun plass hjemme, helst et sted der katten har utsikt. Katten vil da oppfatte buret som en hule og bruke det som soveplass. Lær barn at katten skal få være i fred når den er på soveplassen.

Katteleker

Lek øver opp kattens motorikk, ivaretar kattens behov for aktivitet og atspredelse og skaper vennskapsbånd mellom katten og deg. Spesielle katteleker fås kjøpt i dyrebutikker, men katten setter like stor pris på garnnøster, doruller, trådsneller

Bor du i et strøk hvor katten kan være ute er det praktisk både for katten og deg at den har egen inngang.

eller tøybiter som knyttes fast i en snor. Lekene må ikke være så små at katten kan svelge dem.

Børste

Børster for korthårede og langhårede katter fås i dyrebutikker. Langhårede katter må børstes regelmessig for å motvirke tover i pelsen.

Klorebrett/klorestativ

Klorebrett eller klorestativ fås kjøpt i dyrebutikk og kan avverge kloring på møbler. Skru opp klorebrettet på en dørkarm eller et annet utspring og heng en lekemus e.l. på brettet. Da er det større sjanse for at katten vil bruke det.

Katteluke eller utendørs ly

Bor du i et strøk hvor katten kan være ute er det praktisk både for katten og deg at den har egen inngang. Er du redd fremmede katter skal benytte døren kan du velge en modell med magnet-lukking som fås kjøpt i dyrebutikk. Katten din får da en liten magnet i halsbåndet sitt som gir adgang gjennom døren. Bor du litt oppe i etasjene kan du lage en kattestige opp til verandaen din eller et åpent vindu. Har du ikke mulighet for å ha katteluke bør du lage en lun og beskyttet plass til katten ute slik at den kan søke ly for vær og vind.

Halsbånd

Selv om katten er microchippet eller øremerket, bør den ha halsbånd. Dette signaliserer til fremmede at katten har en eier. Velg et med strikk i, slik at katten kan vri seg ut hvis den skulle henge seg opp. Merk halsbåndet med ditt telefonnummer og navn.

Fôring

Katten bør ha én matskål til tørrfôr og én til våtfôr, i tillegg til vannskål. Matskålene bør plasseres et sted der katten kan spise i fred, f.eks. i et hjørne på kjøkkenet eller under et bord. Matskålene må vaskes daglig. Tørrfôr bør alltid stå fremme. Katten er først og fremst en kjøtteter, og rått kjøtt (gjærne med bein) eller kokt kjøtt (unngå kokte bein av fisk og fugl) kan gjerne erstatte tørrfôret innimellom. De fleste katter liker også svært godt kokt, hvit fisk som for eksempel seifilet.

Innekatter bør aktiviseres for ikke å mistrives. Katter leker fint alene, men best med hverandre og med deg!

Kattunger bør få kattungefôr når de får tørrfôr. Gi ikke katten melk, mange katter får diaré av dette. Friskt vann bør fylles opp hver dag.

De fleste katter spiser av og til gress, og ofte kaster de opp litt etterpå. Man mener at dette er kattens naturlige måte å få i seg fiber og kvitte seg med hårballer på. Dersom katten din er innekatt vil den sette pris på å få litt kattegress. Frø fås kjøpt i hagesentre eller i dyrebutikker. Kattegress vil også gjøre det mindre fristende for katten din å tygge på stueplanter. Mange av dem kan være giftige.

Sikring av farer i huset

I et hus finnes mange farer for en uerfaren katt, særlig for en kattunge. Små kattunger kan drukne i klosettskålen, gjemme seg i peisen, under badekaret og inni sofaen. Alle katter som er uvante med livet i et hus kan brenne seg på komfyren og strykejernet, slikke på kniver som ligger fremme, og sovne i tørketrommel eller vaskemaskin, under motoren på bilen og inni skap eller kommodeskuffer som blir lukket. Forebygg farlige situasjoner så langt du kan.

Samvær med katten

En katt som er vant til kjærlig nærkontakt med mennesker i de aller første leveukene vil vanligvis like å bli koset med, løftet, båret og holdt resten av livet. For at din katt skal bli lett å håndtere er det viktig å bli kjent med katten.

Dersom katten din gjør noe galt så vis den rolig hva som er riktig. Hopper f.eks. katten opp på kjøkkenbordet, løft den rolig ned mens du gjentar ordet "nei". Vær tålmodig og bli aldri sint. Når katten gjør noe riktig bør du rose den slik at den forstår hva som er ønsket oppførsel. Katten kan lære å forstå mange ord, men forvent ikke at den skal oppføre seg som en hund.

Innekatter bør aktiviseres for ikke å mistrives. Katter leker fint alene, men best med hverandre og med deg! Det beste er om katten får gå fritt i boligen og har mulighet for å klatre på noe, samt å jakte. Klatringen kan foregå på møbler e.l. og jaktatferden kan få utspill gjennom lek med andre katter eller med mennesker, f.eks. ved at man drar en leke i en snor på gulvet.

Katter behøver normalt aldri å bades fordi de holder seg rene selv. Noen langhårede katter kan likevel trenge et bad med jevne mellomrom.

Behov for kroppspleie

Værhår og tenner

Værhårene hjelper katten å ta seg frem i mørket og bør ikke klippes. Katten bør få tørrfôr og/eller kjøttbein for å holde tennene rene for tannsten. Unngå kokte bein av fugl og fisk da disse kan lage skarpe splinter som skader mage/tarm. Tennene bør sjekkes av veterinær minst annet hvert år.

Pelsstell

Langhårede katter trenger daglig børsting for å unngå at pelsen tover seg. Hvis pelsen blir tovetet forhindrer dette at det kommer nok luft til huden, noe som kan medføre at katten får utslett, eksem eller andre hudplager. Katter behøver normalt aldri å bades fordi de holder seg rene selv. Noen langhårede katter kan likevel trenge et bad med jevne mellomrom.

Klør

Innekatter trenger å få sine klør regelmessig klippet. Spesielle klosaker fås kjøpt i dyrebutikk og hos veterinær. Det er bare de ytterste spissene på klørne som skal klippes. Studerer du kloen i godt lys ser du den lyserøde, nervefylte sonen i kloen som du ikke må klippe i. Utekatter med svært lange klør kan også trenge å trimme de ytterste spissene, men normalt holder utekatter klørne i utmerket stand selv.

Helse og sykdom

En sunn katt har god appetitt, er aktiv når den selv ønsker det og steller seg selv ofte. Området under halen er rent, uten tegn til sårhet eller diaré.

Hud og pels ser glatt og blank ut uten sår, tegn til utøy eller hårløse flekker.

Ørene bør være rene, uten opphopning av mørk voks. Stikk aldri noe inn i ørekanalen. Dersom katten klør seg mye i øret, kan den ha øremidd. Kontakt veterinær for behandling.

Øynene skal være klare og blanke uten å renne.

Snuten skal være myk og litt fuktig, uten noe utflod i neseborene eller skorpe på overflaten.

Tannkjøttet skal være blekrosa og fritt for betennelser, og tennene hele. Dårlig ånde kan være et tegn på problemer i munnhulen, men noen katter kan ha dårlig ånde uten at det er noe i veien med dem.

Diaré skyldes ofte at katten har fått i seg uvant mat i for store mengder. Ny mat bør introduseres gradvis. Dersom katten har diaré kan man først forsøke å gi den et middel som fremmer naturlig tarmflora. Slike midler får du hos dyrlegen eller på apotek. Bli den ikke bedre i løpet av to-tre dager bør du kontakte veterinær. Dersom du har en kattunge som får diaré bør du ringe veterinæren med en gang for å få råd. For katter med diaré er det viktig å sørge for at de drikker mye.

Smitte fra katt til menneske er sjeldent, og alminnelig hygiene er vanligvis tilstrekkelig forebyggende. Gravide kvinner som ikke allerede er smittet av toksoplasmose bør likevel være spesielt nøye med å vaske seg på hendene etter kontakt med ting som kan inneholde katteavføring. Toksoplasmose kan forekomme i katteavføring, og kan skade fosteret hvis en ikke tidligere smittet kvinne infiseres under svangerskapet. Er fosteret smittet, finnes det behandling. Katteavføringen kan også inneholde egg fra innvollsorm. Ormen er ufarlig når den blir oppdaget tidlig, og behandlingen er effektiv.

Sykdomstegn – Slapphet, matt pels som "skiver" seg, kløe, flass, sløve øyne og redusert matlyst kan være tegn på sykdom. En katt som har smerter vil enten forsøke å skjule dette og trekke seg tilbake for seg selv eller bli spesielt kjærlig.

Følgende symptomer bør undersøkes av veterinær. Årsaken kan vise seg å være triviell, men dersom det dreier seg om noe mer alvorlig vil katten ha større sjanse til å bli helt frisk igjen når diagnosen stilles tidlig.

- gjemmer seg, leker ikke, vil ikke gå ut
- manglende appetitt
- unormal tørste
- plutselig vekttap
- stadig oppkast og/eller brekninger
- vedvarende diaré eller forstoppelse
- tisser ofte eller med vanskelighet
- utskilling av slim fra nesen og øynene
- hosting eller nysing. Unormal pusting eller pesing

- uvanlig aggresjon, særlig ved berøring
- ustø eller rar gange
- kattens øyne ser annerledes ut, "halve", ved at den hvite hinnen dekker noe av øyet
- katten klør seg stadig
- plutselig og/eller sterk dårlig ånde

Disse brosjyrene er et samarbeidsprosjekt mellom Mattilsynet og interesseorganisasjoner. Hensikten er å gi grunnleggende kunnskap og veiledning til deg som har eller tenker på å skaffe deg kjæle- eller hobbydyr. Brosjyrene kan også lastes ned i pdf-format på www.mattilsynet.no

